

[Uz Sākumlapu](#) > ... > [Jūsu Tiesības](#) > [Noziedzīgos Nodarījumos Cietušie](#) > [Cietušo Tiesības \(katrā Valstī\)](#) > 1 - Manas tiesības kā noziegumā cietušai personai

1 - Manas tiesības kā noziegumā cietušai personai

Kādu informāciju es no iestādes (policijas, valsts prokurora) saņēmu pēc nozieguma izdarīšanas, bet pirms par to būšu ziņojis?

Somijas Tieslietu ministrijas publicētajā brošūrā “Noziegumā cietušā tiesības” ir sniegta informācija par jautājumiem, par kādiem noziedzīgos nodarījumos cietušas personas ir tiesīgas saņemt informāciju no iestādēm. Šajā brošūrā ir īsi izskaidroti tādi jautājumi kā ziņošanas veidi par noziegumu, noziegumos cietušo atbalsta dienesti, juridiskā palīdzība, aizsardzības iegūšanas iespējamība, kompensācijas pieprasīšanas veidi, tiesības uz mutisko tulkošanu un dokumentu tulkojumiem, kā arī mediācija krimināllietās. Šo izdrukājamo brošūru ir paredzēts izplatīt cietušajiem, un tās mērķis ir uzlabot komunikāciju, jo īpaši policijas un citu kriminālizmeklēšanas iestāžu darbā. Šo brošūru var izmantot arī tiesu iestādes, cietušo atbalsta dienesti un citas struktūras, kas strādā ar noziegumos cietušām personām.

Cietušajiem sniegtā informācija var atšķirties atkarībā no viņu vajadzībām, personīgajiem apstākļiem un nozieguma veida vai būtības.

Es nedzīvoju ES valstī, kur tika izdarīts attiecīgais noziegums (ES un ārpusvienības valstu pilsoņi). Kā tiek aizsargātas manas tiesības?

Jums var sniegt atbalstu un konsultācijas pat tad, ja noziedzīgais nodarījums ir izdarīts citā valstī. Ja esat kļuvis par noziegumā cietušo citā ES dalībvalstī, kriminālizmeklēšanas iestāde noteiktos gadījumos var nodot jūsu ziņojumu par noziegumu vai jau uzsāktu pirmstiesas izmeklēšanu citas ES dalībvalsts iestādēm. Tas var būt iespējams, piemēram, ja noziedzīgais nodarījums ir nopietns vai ja jūs neesat varējis ziņot par noziegumu valstī, kurā tas tika izdarīts. Smagu nodarījumu gadījumā var apsvērt arī nodošanu ārpus ES.

Ja esat cilvēku tirdzniecības upuris, jūs esat tiesīgs izmantot palīdzības sistēmu cilvēku tirdzniecības upuriem, pat ja noziegums ticis izdarīts citā valstī. Prokurors lemj, vai uzsākt pirmstiesas izmeklēšanu par iespējamu nodarījumu, kas ietver cilvēku tirdzniecību Somijā.

Ja es ziņoju par noziegumu, kādu informāciju es saņēmu?

Policija un citas kriminālizmeklēšanas iestādes jums sniegs informāciju par cietušo atbalsta dienestiem, par to, kā ziņot par noziegumu, par juridisko palīdzību, par iespēju iegūt aizsargātas personas statusu, par to, kā pieprasīt kompensāciju, par tiesībām uz mutisko tulkošanu un dokumentu tulkojumiem, par izlīgumu krimināllietās, par tiesībām iegūt informāciju par lietas izskatīšanu, par tiesībām saņemt informāciju, kad noziedzīgā nodarījuma izdarītājs tiek atbrīvots no ieslodzījuma vai pirmstiesas apcietinājuma vietas, par to, kā iesniegt sūdzību par iestāžu rīcību, par procedūru noziegumos cietušajiem, kuri nedzīvo valstī, kurā ticis izdarīts noziedzīgais nodarījums, kā arī kontaktinformāciju jebkādu ar tiesvedību saistīto jautājumu risināšanai. Šīs tiesības ir aprakstītas brošūrā “Noziegumā cietušā tiesības”.

Ziņojot par noziegumu (jo īpaši, ja par noziegumu ziņojat elektroniski), iepriekš izklāstīto informāciju var arī nesniegt. Policija jūs informēs par šīm tiesībām, kad uzklausīs jūsu liecību. Izmeklēšanas iestāde jūs vienmēr informēs, ja jūsu ziņojuma rezultātā nav paredzama pirmstiesas izmeklēšana, vai gadījumā, ja pirmstiesas izmeklēšana tiek pārtraukta vai izbeigta.

Vai esmu tiesīgs saņemt bezmaksas mutiskās vai rakstiskās tulkošanas pakalpojumus (saziņā ar policiju vai citām iestādēm vai izmeklēšanas un tiesvedības laikā)?

Pirmstiesas izmeklēšanas un tiesvedības laikā jums ir tiesības sazināties somu vai zviedru valodā. Ja esat sāms, jūs esat tiesīgs sazināties sāmu valodā Lapzemes sāmu reģionā. Iestādēm vajadzības gadījumā ir jānodrošina mutiskās tulkošanas pakalpojumi. Ja nerunājat Somijas oficiālajās valodās, jebkādās ar nozieguma izmeklēšanu saistītās situācijās jūs esat tiesīgs izmantot jums zināmu valodu. Ja nepieciešams, iestādēm jānodrošina mutiskā tulkošana jums zināmajā valodā. Iestādēm arī jānodrošina mutiskā tulkošana izmeklēšanas un tiesvedības laikā, ja lietojat zīmju valodu vai ja jums nepieciešama mutiskā tulkošana maņu orgānu vai runas traucējumu dēļ. Tulkam ir pienākums glabāt noslēpumu. Tulka pakalpojumus apmaksā valsts.

Jūs varat pieprasīt atsevišķu svarīgāko dokumentu tulkojumus. Ja jūsu tiesiskās aizsardzības nodrošināšanai attiecīgā dokumenta rakstveida tulkojums nav nepieciešams, jums var sniegt tā mutisku tulkojumu. Dažos gadījumos jums var sniegt tikai dokumenta daļēju tulkojumu vai tā kopsavilkumu.

Pirmstiesas izmeklēšanas gaitā jums ir tiesības saņemt tulkojumu jūsu ziņojuma par nodarījumu rakstveida apstiprinājumam, lēmumam par izmeklēšanas pārtraukšanu un, ja nepieciešams, jebkādiem citiem lietas izskatīšanai svarīgiem dokumentiem. No prokurora varat iegūt lēmuma par kriminālvajāšanas neveikšanu tulkojumu.

Tiesā jums ir tiesības saņemt tiesas sprieduma, tiesas paziņojuma par tiesas sēdes norises vietu un laiku un, ja nepieciešams, jebkādu citu lietas izskatīšanai svarīgu dokumentu tulkojumus.

Kā iestādes nodrošina, ka es tās saprotu un ka tās saprot mani (ja esmu bērns vai man ir invaliditāte)?

Iestādēm jānodrošina mutiskās tulkošanas pakalpojumu pieejamība pirmstiesas izmeklēšanas un tiesvedības laikā, ja lietojat zīmju valodu vai ja jums nepieciešama mutiskā tulkošana maņu orgānu vai runas traucējumu dēļ.

Ir pieejama arī brošūra "Noziegumā cietušā tiesības", kas ir sagatavota viegli saprotamā valodā. Brošūra "Ja esat cietis noziegumā" ir pieejama gan viegli saprotamā valodā, gan zīmju valodā.

Izmeklētāji, kuri izmeklē noziegumus pret bērniem, ir saņēmuši īpašu apmācību, tostarp, kā komunicēt ar bērnu un to nopratināt kriminālprocesā. Atsevišķos gadījumos bērnu var nopratināt arī psihologs, kas ir specializējies bērnu nopratināšanā.

Cietušo atbalsta dienesti

Kas sniedz atbalstu noziegumos cietušām personām?

Iespējams, jums var būt nepieciešama medicīniska palīdzība vai citi sociālās palīdzības un veselības aprūpes pakalpojumi, piemēram, ārkārtas sociālie pakalpojumi, ārstēšanās slimnīcā vai fiziska un garīga rehabilitācija. Jūs varat izmantot šos pakalpojumus saskaņā ar tādiem pašiem nosacījumiem kā pārējie klienti.

Daudzas organizācijas sniedz atbalstu, konsultācijas un informāciju noziegumos cietušām personām. Somijas cietušo atbalsta dienests (*Rikosuhripäivystys*) sniedz palīdzību attiecībā uz visu veidu noziegumiem un kriminālprocesi, kā arī konsultācijas par noziegumos cietušo tiesībām. Ja esat cietis/cietusi no vardarbības ģimenē, aizsardzību un patvērumu varat meklēt patversmēs. Dažos apvidos ir pieejams īpašs atbalsts personām, kas cietušas no seksuāliem nodarījumiem, kā arī imigrantēm. Pastāv atsevišķa palīdzības sistēma cilvēku tirdzniecības upuriem. Šiem pakalpojumiem varat piekļūt saskaņā ar zināmiem nosacījumiem.

Jūs varat sazināties ar atbalsta dienestiem, pat ja neesat ziņojis par noziegumu. Ar jūsu piekrišanu policija vai cita kriminālizmeklēšanas iestāde var pārsūtīt jūsu kontaktinformāciju atbalsta dienestam, kurš pēc tam ar jums sazināsies.

Vai policija automātiski pārsūtīs manus datus cietušo palīdzības dienestam?

Ja jums nepieciešama īpaša aizsardzība vai tas vajadzīgs nozieguma veida vai jūsu personīgo apstākļu dēļ, policija ar jūsu piekrišanu nodos jūsu kontaktinformāciju atbalsta organizācijai. Policijai vajadzētu jūs informēt par cilvēku tirdzniecības upuriem pieejamo atbalstu un ar jūsu piekrišanu ierosināt jūs iekļaut cilvēku tirdzniecības upuru palīdzības sistēmā.

Kā tiek aizsargāts mans privātums?

Lai aizsargātu jūsu privātumu, tiesa noteiktos apstākļos lietu var izskatīt slēgtā tiesas sēdē un izdot rīkojumu par tiesvedības dokumentu un sprieduma slepenību, ciktāl nepieciešams. Jūs to varat pieprasīt tiesai. Tiesa dažos gadījumos var arī izdot rīkojumu par jūsu identitātes slepenības saglabāšanu. Tas attiecas uz tādiem noziegumiem kā seksuāla rakstura noziedzīgi nodarījumi.

Vai man jāziņo par noziegumu, lai es varētu piekļūt cietušo atbalsta dienesta pakalpojumiem?

Nē, nav.

Personīgā aizsardzība briesmu gadījumā

Kādi aizsardzības veidi ir pieejami?

Dažos gadījumos tiesvedības gaitā jūs var noprotināt aiz aizsega, izmantojot videosaiti vai nepiedaloties noziedzīgā nodarījuma izdarītājam vai citām personām. Noprotināšanas gaitā dažos gadījumos var veikt videoierakstus ar jums, un šos ierakstus pēc tam var izmantot kā pierādījumu tiesas procesā, piemēram, ja esat jaunāks par 18 gadiem.

Lai aizsargātu jūsu privātumu, tiesa noteiktos apstākļos lietu var izskatīt slēgtā tiesas sēdē un izdot rīkojumu par tiesvedības dokumentu un sprieduma slepenību, ciktāl nepieciešams. Jūs to varat pieprasīt tiesai. Tiesa dažos gadījumos var arī izdot rīkojumu par jūsu identitātes slepenības saglabāšanu. Tas attiecas uz tādiem noziegumiem kā seksuāla rakstura noziedzīgi nodarījumi.

Tiesa vienmēr apsvērs tiesvedības kārtību un aizsardzības pasākumus, izskatot katru gadījumu atsevišķi, ņemot vērā to, ka nedrīkst ierobežot aizstāvības tiesības. Tāpēc tiesas lēmums var atšķirties no iepriekšēja novērtējuma.

Nopietnu draudu situācijās jūs varat pieprasīt savas kontaktinformācijas neizpaušanu, neizpaušanu personīgās drošības apsvērumu dēļ, rīkojumu par ierobežojumiem vai pat mainīt jūsu vārdu un uzvārdu vai personas kodu. Pašos nopietnākajos gadījumos jūs var iekļaut liecinieku aizsardzības programmā. Papildinformācija ir pieejama attiecīgajās iestādēs vai atbalsta dienestos. Ja jūs aizsargā rīkojums par ierobežojumiem, jūs pārceļaties uz citu ES dalībvalsti un jums šķiet, ka jums nepieciešama aizsardzība arī šajā valstī, varat lūgt tiesai, kura izdeva sākotnējo rīkojumu par ierobežojumiem, izdot Eiropas aizsardzības rīkojumu.

Ja esat cietis/cietusi vardarbībā ģimenē vai esat riska grupā, iestādes, kuras ir iesaistītas Aģentūru riska novērtēšanas konferencē (MARAC), var kopīgi sagatavot jūsu drošības plānu.

Ja esat cilvēku tirdzniecības upuris, jums ir tiesības uz drošu izmitināšanu, kas var ietvert īpašus drošības pasākumus dažādos līmeņos, lai jums sagādātu drošu mājokli. Nopietnākās situācijās jūsu drošību var garantēt īpašā drošā mājoklī, kā arī ar attiecīga tehniskā aprīkojuma un drošības dienestu palīdzību. Pašos nopietnākajos gadījumos jūs var iekļaut liecinieku aizsardzības programmā. Palīdzības sistēmu cilvēku tirdzniecības upuriem īsteno attiecīgas iestādes, un, ja nepieciešams, tā tiks izmantota, lai palīdzētu policijai nodrošināt jūsu aizsardzību.

Kas var nodrošināt manu aizsardzību?

Policija izvērtēs jūsu aizsargāšanas nepieciešamību un pasākumus, kas jāveic, ja esat apdraudēts. Iestāde, kas lemj par aizsardzību, ir atkarīga no attiecīgi veicamajiem pasākumiem (sk. iepriekš). Papildinformācija par aizsardzības pasākumiem ir pieejama iestādēs vai cietušo atbalsta dienestos.

Vai kāds novērtēs manu gadījumu, lai noskaidrotu, vai man draud turpmāks kaitējums no nozieguma izdarītāja?

Iestādes pirmstiesas izmeklēšanas un tiesvedības gaitā novērtēs jūsu konkrētās aizsardzības vajadzības un noteiks nepieciešamos aizsardzības pasākumus. Aizsardzības pasākumu nolūks ir aizsargāt jūs pret papildu ciešanām, iebiedēšanu vai atriebību izmeklēšanas un tiesvedības laikā. Novērtējums tiks sagatavots kopā ar jums, ņemot vērā jūsu personīgās īpašības un apstākļus, kā arī nozieguma veidu.

Vai kāds novērtēs manu gadījumu, lai noskaidrotu, vai man draud turpmāks kaitējums krimināltiesību sistēmā (izmeklēšanas un tiesvedības laikā)?

Iestādes pirmstiesas izmeklēšanas un tiesvedības gaitā novērtēs jūsu konkrētās aizsardzības vajadzības un noteiks nepieciešamos aizsardzības pasākumus. Aizsardzības pasākumu nolūks ir aizsargāt jūs pret papildu ciešanām, iebiedēšanu vai atriebību izmeklēšanas un tiesvedības laikā. Novērtējums tiks sagatavots kopā ar jums, ņemot vērā jūsu personīgās īpašības un apstākļus, kā arī nozieguma veidu.

Kāda aizsardzība ir pieejama sevišķi mazaizsargātiem cietušajiem?

Nopietnu draudu situācijās jūs varat pieprasīt savas kontaktinformācijas neizpaušanu, neizpaušanu personīgās drošības apsvērumu dēļ, rīkojumu par ierobežojumiem vai pat mainīt jūsu vārdu un uzvārdu vai personas kodu. Pašos nopietnākajos gadījumos jūs var iekļaut liecinieku aizsardzības programmā. Papildinformācija ir pieejama attiecīgajās iestādēs vai atbalsta dienestos.

Es esmu nepilngadīga persona — vai man ir īpašas tiesības?

Ja esat nepilngadīga persona (jaunāka par 18 gadiem), jūs esat mazaizsargāts cietušais, tāpēc, iespējams, jums ir vajadzīgi īpaši aizsardzības pasākumi. Jūs var aizsargāt, piemēram, izmeklēšanas gaitā veicot jūsu noprotināšanas videoierakstu un pēc tam šo ierakstu izmantojot kā pierādījumu tiesvedībā.

Ja esat nepilngadīga persona, jums var būt tiesības uz juridisko palīdzību, kuras izmaksas sedz valsts. Ja pastāv aizdomas, ka jūsu aizbildnis ir izdarījis noziedzīgu nodarījumu pret jums, uz kriminālprocesa laiku jānorīko minētā aizbildņa aizvietošana.

Ja esat nepilngadīga persona, kas ir cilvēku tirdzniecības upuris, jums ir tiesības saņemt pakalpojumus, ko sniedz palīdzības sistēma cilvēku tirdzniecības upuriem. Ja esat bērns, kas ir cilvēku tirdzniecības upuris, jums nav uzturēšanās atļaujas un atrodaties Somijā bez aizbildņa vai cita likumīga pārstāvja, jums vienmēr tiks norīkots pārstāvis. Ja esat bērns, kas ir cilvēku tirdzniecības upuris, un esat Somijas pilsonis vai jums ir uzturēšanās atļauja, jums var norīkot aizbildņa aizvietošanu. Ja kriminālizmeklēšana ir sākta Somijā, jums kā nepilngadīgai personai var būt tiesības uz valsts finansēta advokāta pakalpojumiem.

Manas ģimenes loceklis ir gājis bojā nozieguma dēļ — kādas ir manas tiesības?

Ja nozieguma izdarīšanas rezultātā cietušais ir gājis bojā, cietušā ģimenes locekļiem saskaņā ar likumu ir cietušās personas (t. i., upura) statuss. Šādā situācijā viņiem tādas pašas tiesības kā citiem noziegumos cietušajiem.

Manas ģimenes loceklis ir cietis noziegumā — kādas ir manas tiesības?

Arī cietušā ģimenes locekļiem ir tiesības piekļūt cietušo atbalsta dienestiem.

Arī nepilngadīgu cilvēku tirdzniecības upura bērnu Somijā var iekļaut palīdzības sistēmā cilvēku tirdzniecības upuriem.

Vai es varu piekļūt mediācijas pakalpojumiem? Ar kādiem nosacījumiem? Vai mediācijas procesā es būšu drošībā?

Mediāciju krimināllietās var izmantot, ja tam piekrīt gan cietušais, gan persona, kas tiek turēta aizdomās par noziedzīgā nodarījuma izdarīšanu. Papildu prasības paredz, ka aizdomās turētajai personai jāapstiprina vispārējā notikumu gaita un mediācijai ir jābūt cietušā labākajās interesēs. Mediācija ir bezmaksas pakalpojums, tā ir konfidenciāla un vienmēr brīvprātīga, un jūs varat to pārtraukt jebkurā tās posmā. Apmācīti brīvprātīgi mediatori palīdz pusēm krimināllietā apspriest attiecīgo notikumu un vienoties par kompensāciju par iespējamiem zaudējumiem vai kaitējumu, kas radušies nodarījuma rezultātā. Šis pakalpojums ir pieejams mediācijas birojos visā valstī.

Mediācijā iesaistītajām pusēm parasti ir tiesības mediācijas sanāksmēs izmantot advokātu vai atbalsta personu. Mediatori profesionāļu vadībā novērtēs un nodrošinās konfliktā iesaistīto pušu drošu kontaktēšanos un, ja nepieciešams, var apturēt procesu. Mediācija ir jāaptur, ja kāda no pusēm atsauc savu piekrišanu vai ir iemesls uzskatīt, ka piekrišana nav sniegta labprātīgi.

Kur es varu atrast tiesību aktus, kuros norādītas manas tiesības?

Galvenie tiesību akti par cietušo tiesībām kriminālprocesā ir Kriminālizmeklēšanas likums (*Esitutkintalaki*, 805/2011) un Kriminālprocesa likums (*Laki oikeudenkäynnistä rikosasioissa*, 689/1997). Cilvēku tirdzniecības upuru tiesības uz palīdzību reglamentē Likums par tādu personu pieņemšanu, kuras iesniedz pieteikumu par starptautisku aizsardzību, un par palīdzības sniegšanu cilvēku tirdzniecības upuriem (*Laki kansainvälistä suojeleua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta*, 746/2011). Šie un citi tiesību akti ir pieejami tiešsaistē tīmekļa vietnē <https://www.finlex.fi/en/>.

■ Lapa atjaunināta: 09/07/2025

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.